บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปของแชร์ชม้อย

แชร์ชม้อยเริ่มเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหมู่ข้าราชการ ทหาร ตำรวจและผู้มีอาชีพอื่น ๆ เมื่อประมาณช่วงปี 2526-2527 โดยมีลักษณะที่แตกต่างไปจากการเล่นแชร์โดยทั่วไปอยู่มาก จึงสมควรที่จะทำความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะและวิธีการเล่นแชร์ชม้อย ตลอดทั้งโครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยเพื่อเป็นการปูพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ในบทต่อไป

2.1 ความหมายของการเล่นแชร์

การเล่นแชร์ หมายถึง การหาผลประโยชน์โดยวิธีการที่เรียกกันว่า "ลงแชร์, เล่นแชร์, ประมูลแชร์, เปียแชร์" หรือเรียกอย่างอื่นก็ตามอันมีทำนองว่าคนหมู่หนึ่งเข้ากันจัดเป็นวงหนึ่ง ออกเงินเป็นรายเดือน ฯลฯ คนละเท่า ๆ กันรวมเข้าเป็นเงินกองทุนกลาง แล้วผลัดกันชักกองทุนนั้นไปใช้สอยโดยถือลำดับตามที่ใครจะเป็นผู้ประมูลให้ดอกเบี้ยเป็นอัตราสูงสุดประจำเดือน หรือระยะเวลาหนึ่ง ๆ[1/]

ส่วนการเล่นแชร์ชม้อย เป็นการหาผลประโยชน์โดยเท้าแชร์หรือหัวหน้าวงแชร์เป็นผู้กู้เงินจากสมาชิก โดยกำหนดวงเงินที่ลงทุนเป็นหุ้นหรือเป็นคันรถ และสมาชิกที่ให้กู้จะต้องจ่ายเงินก้อนในตอนเริ่มแรก พอถึงสิ้นเดือนก็จะได้รับผลตอบแทนในอัตราร้อยละ 6.5 ต่อเดือน ทุก ๆ เดือนจนกว่าจะครบกำหนด ผู้ลงทุนจะลงทุนต่ออีก 6 เดือนหรือ 1 ปีก็สามารถทำได้โดยมีการเปลี่ยนสัญญาเงินกู้หรือเช็คลงวันที่ล่วงหน้าแล้วแต่กรณี

จากลักษณะวิธีการเล่นดังกล่าวนี้ "แชร์ชม้อย" ไม่จัดเป็นการเล่นแชร์ตามความหมายของการเล่นแชร์โดยทั่วไป แต่มีลักษณะของการกู้ยืมเงินหรือรับฝากเงินโดยให้ผลตอบแทนเป็นอัตราตายตัวเสียมากกว่า โดยผู้เล่นแชร์ชม้อยเป็นเพียงผู้ให้กู้ยืมเงินธรรมดาที่หวังดอกเบี้ยสูงเป็นสิ่งตอบแทน และผู้เล่นแชร์ไม่มีการประมูลเงินกองกลางไปใช้ เพราะอัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดโดยชม้อยและชม้อยเป็นผู้นำเงินกองกลางไปใช้ มิใช่ผู้เล่นแชร์เช่นในกรณีทั่วไป การนำเงินมาลงทุนในแชร์ชม้อย

[1/] หนังสือกรมสารบรรณ คณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ นว. 12/2498 ลงวันที่ 14 มกราคม 2498

เป็นจำนวนเท่าใดไม่มีขอบเขตจำกัด เว้นแต่วงเงินขั้นต่ำที่มีการกำหนดเอาไว้ นอกจากนั้นระยะเวลาของการให้กู้ หรือการถอนเงินทุนคืนก็มิได้กำหนดเอาไว้เป็นหลักตายตัว ขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ลงทุนเป็นหลัก

2.2 ประวัติความเป็นมาของแชร์ชม้อย[2/]

แชร์ชม้อยสันนิษฐานว่า เริ่มมีขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2516 ในแวดวงของพนักงานในองค์การเชื้อเพลิง โดยมีลักษณะเป็นการเล่นแชร์อย่างที่เล่นกันทั่วไปตามสถานที่ราชการ นอกเหนือจากการเป็นเจ้ามือแชร์แล้ว แม่ชม้อยยังมีเงินให้กู้ยืมด้วย ต่อมาได้เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันทั่วโลก ทำให้น้ำมันขาดตลาด และราคาสูงขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง แม่ชม้อยจึงได้อาศัยเหตุการณ์ดังกล่าวผนวกกับการที่ทำงานอยู่ในองค์การน้ำมันเชื้อเพลิง ชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมลงทุนโดยรับกู้ยืมเงินจากประชาชนโดยไม่จำกัดบุคคลและวงเงิน และมีการอ้างว่านำเงินไปลงทุนค้าน้ำมันเชื้อเพลิงทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งผู้ลงทุนจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นผลกำไรแน่นอนและสูงมาก นอกจากนี้แม่ชม้อยยังอ้างด้วยว่าตนมีบริษัทปิโตรเลียมและมารีนเซอร์วิส จำกัด เพื่อทำการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิด มีเรือเดินทะเลขนส่งน้ำมันทั้งในและนอกประเทศและเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเป็นการลงทุนค้าน้ำมันจริง แม่ชม้อยจึงได้ระดมเงินจากประชาชนเป็นจำนวนเท่ากับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง 1 คันรถบรรทุกคือ 160,500 บาทโดยผู้ให้กู้ยืมเงินจะต้องเสียค่าอากรและค่าลงทะเบียน 100 บาท ค่าการตลาด 200 บาท รวมเป็นเงินทุนคันละ 160,800 บาท ประชาชนจะให้กู้ยืมกี่คันรถก็ได้ หรือให้กู้ยืมเพียงครึ่งคันรถคือ 80,250 บาทหรือ 40,125 บาทก็ได้ โดยให้ผลตอบแทนร้อยละ 6.5 ต่อเดือนหรือร้อยละ 78 ต่อปีทุกเดือนแน่นอน และจะออกสัญญากู้ยืมเงินหรือเช็คไว้เป็นหลักฐาน สำหรับในเดือนธันวาคมทุกปีจะมีการหักเงินร้อยละ 4 ของจำนวนผลประโยชน์ที่ได้ในปีนั้น โดยอ้างว่าไว้เสียภาษีการค้าให้กรมสรรพากร และหักค่าเด็กปั๊มไว้อีกเดือนละ 100 บาทตามจำนวนเดือนที่นำเงินมาให้กู้ยืม (เพื่อให้น่าเชื่อถือว่าเป็นการค้าน้ำมันจริง)

[2/] ผู้เขียนได้พยายามติดต่อเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์เพื่อขอสัมภาษณ์คุณชม้อยเกี่ยวกับความเป็นมาของวงแชร์ แต่ได้รับการปฏิเสธเนื่องจากแชร์ชม้อยอยู่ในระหว่างการดำเนินคดี และถึงแม้ว่าจะได้รับอนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์ คุณชม้อยเองก็คงจะไม่ยอมเปิดเผยรายละเอียดอะไรมากไปกว่าที่ปรากฏอยู่ในสื่อมวลชนทั่วไป ดังนั้น สาระที่ปรากฏอยู่จึงเป็นผลการรวบรวมรายละเอียดจากบทความวารสารต่าง ๆ และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับคดีแชร์ชม้อย

โดยหักออกจากเงินผลประโยชน์ที่ผู้ให้กู้ยืมเงินได้รับสำหรับเดือนธันวาคม และเมื่อให้กู้ยืมแล้วผู้ให้กู้ยืมเงินจะเรียกคืนเงินต้นเมื่อใดก็ได้ และจะกลับมาให้กู้ยืมอีกเมื่อใดก็ได้โดยมีเงื่อนไขเช่นเดิม

อย่างไรก็ตาม เท่าที่ผ่านมาไม่ปรากฏหลักฐานยืนยันว่า แชร์วงนี้นำเงินไปทำอะไรจึงได้ผลตอบแทนกว่า 75% ต่อปี จนถึงทุกวันนี้น้อยคนนักที่จะเชื่อว่าเป็นการนำเงินไปใช้เกี่ยวกับรถน้ำมันตามชื่อ แทบทุกคนเห็นพ้องในทำนองเดียวกันว่าธุรกิจปกติทั่วไปคงทำกำไรไม่ได้ขนาดนั้น และถ้าเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ป่านนี้ทุกคนต้องรู้แล้วเพราะเงินที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก มีหลายคนสงสัยว่าอาจทำธุรกิจผิดกฎหมายจึงสามารถทำกำไรได้สูง แต่ก็ไม่มีใครคิดออกว่าทำอะไรจึงได้กำไรสุทธิเกือบ 100% และสามารถปิดบังข้อเท็จเกี่ยวกับธุรกิจขนาดพันล้านไว้ได้ตลอดมา นักวิชาการรวมทั้งสื่อมวลชนจึงได้แต่สันนิษฐานว่าเป็นการจัดคิวเงิน ซึ่งเป็นวิธีการโยกย้ายเงินโดยมิได้นำเงินไปลงทุน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นวิธีการโกงอย่างหนึ่งโดยการหมุนเงินสับเปลี่ยนไปมา แม้ว่าจะไม่มีลูกค้ารายใหม่เข้ามา เพียงแต่อาศัยเงินที่ระดมมาได้ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ เงินที่ระดมมาได้จะสามารถจ่ายดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6.5 ต่อเดือน เป็นเวลานานถึง 16 เดือน เหตุผลนี้จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้คนจำนวนไม่น้อยหลงเข้าใจผิดว่า แชร์น้ำมันมีความมั่นคงเพราะได้รับดอกเบี้ยหลายเดือนติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอโดยไม่เคยมีข่าวว่าแชร์ชม้อยโกงเลย และในช่วงที่แชร์น้ำมันเป็นข่าว ผู้ลงทุนจำนวนหนึ่งที่หวั่นไหวกับข่าวได้ขอถอนเงินคืน ซึ่งปรากฏว่าแม่ชม้อยสามารถจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนได้เช่นเดิม รวมทั้งสามารถจ่ายเงินคืนแก่ผู้ลงทุนที่ต้องการถอนเงินโดยไม่มีการสะดุดเลย เมื่อประชาชนเกิดความศรัทธาในความมั่นคงของกิจการดังกล่าว กอปรกับวิธีการอาศัยเช็คลงวันที่ล่วงหน้าของธนาคารพาณิชย์เป็นหลักประกันที่สามารถขาย-ลดกับธนาคารได้ทุกเมื่อ ทำให้ลูกค้ารายเก่าและรายใหม่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ลูกค้าที่รวยแล้วบอกต่อรวมทั้งชักชวนญาติมิตรและเพื่อนร่วมงานเข้าร่วมลงทุนด้วย หัวหน้าสายที่มีอยู่ทั่วไปทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดประมาณ 2,000 กว่าสายที่คอยดูแลรับเงินและส่งเงินตามขั้นตอนและตามกำหนดก็ช่วยในการระดมหาลูกค้าด้วย ดังนั้น ลูกค้าซึ่งเคยจำกัดในวงการทหารย่าน "ดอนเมือง" จึงได้เบ่งบานออกไปยังวงการอื่น ๆ ตลอดจนแพร่ไปยังต่างจังหวัดมากยิ่งขึ้น ในเวลาต่อมาได้มีแชร์นกแก้ว แชร์ชาร์เตอร์ ซึ่งกล่าวกันว่าเคยเป็นหัวหน้าสายให้แก่แม่ชม้อย ได้แยกตัวไปตั้งวงแชร์ขึ้นใหม่ โดยจ่ายผลตอบแทนในอัตราที่สูงกว่า ในปี 2527 มีผู้ลงทุนสนใจมากขึ้นและแพร่ไปสู่ประชาชนที่มีรายได้ปานกลางจนถึงระดับต่ำ

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า การจัดคิวเงินสามารถอยู่ได้นานหลายเดือนด้วยเงินต้นที่ระดมมาได้ และยิ่งหากมีผู้นำเงินมาลงทุนเพิ่มขึ้นก็จะสามารถยืดอายุของ

วงแชร์ได้มากขึ้น จากการศึกษาของกลุ่มท่าพระจันทร์พบว่า ถ้าหากต้องการให้เงินต้นและผลตอบแทนอยู่ในมือของแม่ชม้อยคงที่ 1.6 ล้านบาทบวกดอกเบี้ยอีก 16,000 บาททุก ๆ เดือน แม่ชม้อยจะต้องหาลูกค้าเพิ่มขึ้นในอัตราเดือนละประมาณร้อยละ 10 ซึ่งจะทำให้เงินเพียง 5-50 ล้านบาทในช่วง 2-3 ปีแรกจะเพิ่มขึ้นเป็น 500 ล้านบาทในเวลา 5 ปี และเพิ่มเป็น 15,000 ล้านบาทในเวลา 8 ปี ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจเลยว่า วงแชร์แม่ชม้อยซึ่งสันนิษฐานว่ามีการดำเนินงานมานานนับ 10 ปี จึงอาจมีขนาดวงเงินสูงสุดประมาณ 8,000-10,000 ล้านบาท และมีผู้ลงทุนทั้งสิ้น 80,000 คน อย่างไรก็ตาม ธุรกิจเหล่านี้จะต้องมีจุดจบเมื่อไม่สามารถระดมเงินเพิ่มขึ้นหรือมีคนถอนเงินจำนวนมาก จะทำให้วงแชร์ล้มลงภายในไม่เกิน 16 เดือนหรืออาจจะเร็วกว่านี้ ดังนั้น รัฐบาลซึ่งได้ตระหนักถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจึงได้ออกกฎหมายใหม่มาปราบวงแชร์น้ำมันและแชร์อื่น ๆ ในลักษณะนี้เรียกว่า พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2527 (ดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก ข) กฎหมายดังกล่าวได้ให้อำนาจแก่อัยการสามารถฟ้องดำเนินคดีอาญา รวมทั้งให้อำนาจพนักงานของราชการมีอำนาจอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำผิดได้ หรืออาจส่งเรื่องให้อัยการฟ้องล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลายได้ แชร์ชม้อยรวมทั้งแชร์อื่น ๆ จึงได้ถึงกาลอวสานลงเมื่อต้นปี 2528 โดยมีผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อกรมบังคับคดี 17,703 ราย คิดเป็นเงิน 5,560.5 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2.1 ประกอบ) เชื่อกันว่าผู้เสียหายจริงมีมากกว่านี้ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ได้พยายามรวบรวมทรัพย์สินเพื่อเฉลี่ยคืนแก่เจ้าหนี้ แต่ก็พบว่ามีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่ผู้เสียหายยื่นเรื่องไว้กับทางการ

2.3 วิธีการลงทุนกับแชร์ชม้อย

การร่วมลงทุนในแชร์ชม้อยมี 2 วิธีคือ

การลงทุนโดยตรงกับชม้อย โดยไม่ผ่านคนกลางหรือสาย

การลงทุนโดยผ่านสาย คือผู้ที่ต้องการลงทุนจะแจ้งความจำนงผ่านหัวหน้าสาย หัวหน้าสายจะนำเงินไปเล่นให้ และนำหลักฐานสัญญาการกู้ยืมเงินมาให้กับผู้ลงทุน และเมื่อถึงเวลารับผลตอบแทนหัวหน้าสายเป็น ผู้รับให้ผู้ที่ทำหน้าที่หาลูกค้าให้แม่ชม้อยได้ถึง 50 คัน จะได้รับผลตอบแทนในอัตราคันละ 200 บาททุก ๆ เดือนที่มีการจ่ายผลตอบแทน

ตารางที่ 2.1 คดีแชร์ที่สำคัญที่ล้มละลายและกำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินคดี ในปี 2528-2529

บริษัทที่ล้มละลายและกำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินคดี	เจ้าหนี้ (ราย)	ทุนทรัพย์ ล้านบาท	ร้อยละของทุนทรัพย์รวม
1. นางจินตนา แสงเรือง	233	19.7	0.001
2. บริษัท ไสวผลิตภัณฑ์การเกษตร จำกัด	3,707	308.04	0.03
3. นายปรีชา สิโรรส	260	52.93	0.005
4. บริษัท เอ็ม.วาย.เอส.เอ็กเสค ดิวทีพบิสสิเนส จำกัด	682	163.98	1.51
5. บริษัท เมอร์ลินคอมมอดิตี้เทรดดิ้ง จำกัด	213	137.28	1.26
6. พ.อ.อ.หญิง นกแก้ว ใจยืน	13,030	2,233.06	20.53
7. พันจ่าอากาศเอกหญิง นกแก้ว ใจยืน และเรืออากาศเอกหวล ใจยืน	1,335	194.69	1.79
8. นายเอกยุทธ อัญชันบุตร	407	1,029.49	9.46
9. บริษัท ชาเตอร์อินเตอร์เรชั่น จำกัด	2,944	848.98	7.81
10. บริษัท มิลเลี่ยนแนร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด	664	81	0.007
11. นางชม้อย ทิพย์โส	17,703	5,560.53	51.13
12. นาวาอากาศตรีหญิง ประอร มีสัจจี	130	146.54	1.35
13. บริษัท เมอร์แคนไทส์ คอนซัลเต้นท์ จำกัด	117	15.05	0.001
14. บริษัท พี.เอส.บี. แมนเนจเมนต์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด	179	15.57	0.001
15. เดอะ ปิรามิด เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด	61	9.8	0.001
16. บริษัท ทองนพเก้า จำกัด	16	10	0.001
17. บริษัท กิจศรีบาราอินเตอร์ จำกัด	267	36.84	0.003
18. แดเนียล คอร์ปอเรชั่น	31	12.47	0.001
19. บริษัท เสมาฟ้าคราม จำกัด	-	-	-
	41,979	10,875.95	100.00

ที่มา: กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการคลัง

การลงทุนกับแชร์ชม้อยไม่ว่าจะเป็นวิธีที่ 1 หรือวิธีที่ 2 หน่วยของการลงทุนต่ำสุดคือ 1 ล้อ ส่วนจำนวนสูงสุดมีไม่จำกัด โดยทั่วไปผู้ลงทุนมักจะให้ความนิยมที่จะลงทุนขนาดวงเงิน 1 คันรถ มูลค่า 160,800 บาท ในจำนวนดังกล่าวหัวหน้าสายจะหักออก 300 บาทต่อหุ้น เหลือเงินสุทธิ 160,500 บาทนำไปลงทุนกับแม่ชม้อย แม่ชม้อยจะออกเช็คหรือสัญญาเงินกู้ โดยมีกำหนดจ่ายคืนเงินต้นเมื่อสิ้นเดือนธันวาคมของปีนั้น ๆ จากเงินลงทุนจำนวนดังกล่าว ผู้ลงทุนแต่ละรายจะได้รับดอกเบี้ยเป็นเงินหุ้นละ 10,200 บาทต่อเดือนเท่ากันทุกเดือน แต่ตามข้อเท็จจริงในเดือนสุดท้ายของแต่ละปี ผู้ลงทุนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายอีกสองรายการโดยมีการอ้างว่าต้องนำไปเสียภาษีเงินได้จากผลประโยชน์ให้แก่รัฐบาลในอัตราร้อยละ 4 และค่าเด็กปั้มอีกหุ้นละ 100 บาทต่อเดือน ซึ่งค่าใช้จ่ายสองรายการหลังจะจ่ายในเดือนธันวาคม ดังนั้น ผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนสุทธิในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6.0 ต่อเดือน หรือประมาณร้อยละ 72 ต่อปี

การลงทุนในแชร์ชม้อยมีหลักประกันเพียงใช้เช็คที่ลงวันที่ล่วงหน้า หรือสัญญาเงินกู้โดยมีลายมือแม่ชม้อย และระบุจำนวนเงินต้นที่ลงทุนพร้อมทั้งวันที่ชำระเงิน แต่ในระยะหลังเพื่อเป็นการป้องกันผู้ที่จะใช้กฎหมายเล่นงานจึงได้มีการเปลี่ยนเช็คมาเป็นหนังสือสัญญาใช้เงินทั้งหมดซึ่งเรียกว่า "หนังสือสัญญากู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายใหม่" เป็นฟอร์มมาตรฐานที่ใช้อยู่ทั่วไป ซึ่งสัญญานี้จะมีการกรอกจำนวนเงินที่ลงทุน อัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย พร้อมด้วยลายมือของชม้อยเป็นผู้กู้ และลายมือสามีคู่กัน พยานใด ๆ ไม่ปรากฏในหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน ผู้ลงทุนสามารถจัดการต่อเติมได้เอง หากพิจารณาแล้วว่าเอกสารนั้นยังไม่สมบูรณ์พอ ดังนั้น การลงทุนในแชร์วงนี้จึงอาศัยความเชื่อถือเท่านั้นเอง ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากผู้ลงทุนที่ใกล้ชิดทำนอง "รวยแล้วบอกต่อ" และคิดว่ามีสัญญาเงินกู้ที่อาจใช้ดำเนินการตามกฎหมายได้

2.4 โครงสร้างผู้ร่วมลงทุนในแชร์ชม้อย

ในบทนี้จะทำการศึกษาโครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อย เกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา สถานภาพทางครอบครัว อาชีพ การศึกษา อายุ รายได้ มูลค่าทรัพย์สินทางการเงิน และทรัพย์สินถาวร ขนาดของการลงทุน แหล่งที่มาของเงินลงทุน เหตุผลในการเข้าร่วมลงทุน รวมทั้งรูปแบบการออมทรัพย์ทางการเงินในรูปอื่น ๆ นอกเหนือจากการลงทุนในแชร์ชม้อย โดยมีข้อมูลของทางราชการที่ได้จากแบบสอบปากคำผู้ลงทุนที่มาแจ้งความกับ

กรมบังคับคดีจำนวน 500 ตัวอย่าง[3/] และข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยโดยตรง จำนวน 91 ตัวอย่าง (ภาคผนวก ก)

2.4.1 เพศ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา

จากการสำรวจผู้เข้าร่วมลงทุนในแชร์ชม้อย จำนวน 500 คน พบว่าในจำนวนนี้เป็นเพศหญิงมากกว่าชาย คือหญิงร้อยละ 52.7 และชายร้อยละ 47.3 ทั้งนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครมากกว่าต่างจังหวัด คือ กรุงเทพมหานครร้อยละ 70.3 และต่างจังหวัดร้อยละ 29.7 และเมื่อพิจารณาถึงวงเงินแชร์ปรากฏว่ามีการระดมจากกรุงเทพมหานครเป็นสัดส่วนร้อยละ 77.7 ของเงินลงทุนในขณะที่มีการระดมเงินจากต่างจังหวัดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.3 เท่านั้น

จากจำนวนผู้ลงทุนทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่สมรสแล้วถึงร้อยละ 82.4 รองลงมาคือ ผู้ที่เป็นโสด และผู้ที่เป็นหม้ายร้อยละ 14.3 และร้อยละ 3.3 ตามลำดับ (รายละเอียดปรากฏอยู่ในตาราง 2.2)

2.4.2 อาชีพ

เมื่อพิจารณาถึงอาชีพต่าง ๆ ของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยพบว่ามีอยู่หลายอาชีพ แต่อาชีพที่พบมากที่สุดคือ อาชีพรับราชการ ประมาณร้อยละ 44 รองลงมาได้แก่ อาชีพลูกจ้างบริษัทเอกชน แม่บ้านและพ่อค้า ร้อยละ 19.1, 15.5 และ 9.4 ตามลำดับ ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่มีรายได้ประจำมีการเข้าร่วมลงทุนมากกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่แน่นอนและไม่สม่ำเสมอ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงอาชีพของคู่สมรสก็พบว่า อาชีพรับราชการมากที่สุดถึงร้อยละ 37.3 รองลงมาได้แก่ ลูกจ้างบริษัทเอกชนร้อยละ 17.9 ส่วนอาชีพพ่อค้าและแม่บ้านมีเพียงร้อยละ 6.0 และร้อยละ 12.9 เท่านั้น (รายละเอียดปรากฏอยู่ในตาราง 2.2)

[3/] คำนวณจากสูตรการหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมของ Yamanee ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n คือ ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม
N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด
e คือ ความผิดพลาดที่จะยอมรับ ในที่นี้ e = 0.05 เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ขนาดตัวอย่าง 391 ตัวอย่าง

ตารางที่ 2.2 โครงสร้างของผู้เข้าร่วมลงทุนในแชร์ชม้อย

จำแนกตาม	ร้อยละของผู้ลงทุน
เพศ	
– ชาย	47.3
- หญิง	52.7
สถานภาพทางครอบครัว	
- โสด	14.3
- สมรส	82.4
- หม้าย	3.3
ภูมิลำเนา	
- กรุงเทพมหานคร	70.3
- ต่างจังหวัด	29.7
อาชีพผู้ลงทุน	
- ข้าราชการทหารและตำรวจ	15.5
- ข้าราชการพลเรือนทั่วไป	28.5
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	9.8
- รับจ้างหรือบริษัทเอกชน	19.1
- ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว	9.4
- แม่บ้านหรือผู้มิได้ประกอบอาชีพ	15.5
- อื่น ๆ	2.2
คู่สมรส	
- ข้าราชการทหารและตำรวจ	2.8
- ข้าราชการพลเรือนทั่วไป	34.5
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2.6
- รับจ้างบริษัทเอกชน	17.9
- ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว	6.0
- แม่บ้านหรือผู้มิได้ประกอบอาชีพ	12.9
- อื่น ๆ	0.6

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

จำแนกตาม	ร้อยละของผู้ลงทุน
การศึกษา	
- ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	6.6
- มัธยมศึกษา	18.7
- อาชีวศึกษา	13.2
- อุดมศึกษา	53.8
- อื่น ๆ	7.7
อายุ	
- ต่ำกว่า 30 ปี	7.4
- 30 - 40	28.3
- 40 - 50	33.1
- 50 - 60	23.3
- สูงกว่า 60 ปีขึ้นไป	7.8
รายได้	
- ไม่ตอบ, ไม่ทราบ	2.8
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	13.9
- 5,000 - 10,000 บาท	26.9
- 10,000 - 15,000 บาท	56.0
- สูงกว่า 15,000 บาทขึ้นไป	0.4
ทรัพย์สินทางการเงิน	
- ต่ำกว่า 100,000 บาท	74.9
- 100,001 - 200,000 บาท	10.1
- 200,001 - 400,000 บาท	5.3
- มากกว่า 400,000 บาทขึ้นไป	9.7
ทรัพย์สินถาวร	
- ต่ำกว่า 100,000 บาท	4.4
- 100,001 - 500,000 บาท	20.9
- 500,001 - 1,000,000 บาท	28.6
- 1,000,000 - 2,000,000 บาท	24.2
- มากกว่า 2,000,000 บาทขึ้นไป	21.9

2.4.3 การศึกษา

จากการสำรวจระดับการศึกษาของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อย พบว่าอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ ผู้ลงทุนที่มีการศึกษาขั้นอุดมศึกษาจะเข้าร่วมลงทุนมากที่สุด ร้อยละ 53.8 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ร้อยละ 18.7 และร้อยละ 13.2 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาจำแนกตามอาชีพของผู้ลงทุน พบว่า ผู้ลงทุนที่มีระดับการศึกษาขั้นอุดมศึกษามีสูงสุดในสาขาอาชีพรับราชการ รับจ้างและรัฐวิสาหกิจ คือประมาณร้อยละ 79.2, 61.5 และ 52.4 ตามลำดับ ในขณะที่ผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา อาทิ ระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่านั้นพบว่า กระจายอยู่ในสาขาอาชีพค้าขายหรือแม่บ้านร้อยละ 87.5 และร้อยละ 60.0 (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามอาชีพและการศึกษา

การศึกษา / อาชีพ	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา	อื่น ๆ	รวม
1. ข้าราชการทหารตำรวจ	-	12.5	18.8	50.0	18.8	100
2. ข้าราชการพลเรือนทั่วไป	-	8.3	12.5	79.2	-	100
3. รัฐวิสาหกิจ	4.8	19.0	19.1	52.4	4.8	100
4. รับจ้างหรือบริษัทเอกชน	7.7	7.7	7.7	61.5	15.4	100
5. ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว	37.5	50.0	-	12.5	-	100
6. แม่บ้านหรือผู้มิได้ประกอบอาชีพ	20.0	40.0	-	40.0	-	100
7. อื่น ๆ	-	50.0	25.0	-	25.0	100
รวม	6.6	18.7	13.2	53.8	7.7	100

2.4.4 อายุ

จากการสำรวจถึงอายุของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยพบว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่ที่พบมากที่สุดมีอายุระหว่าง 40-50 ปี ถึงร้อยละ 33.1 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี และ 50-60 ปี ประมาณร้อยละ 28.3 และ 23.3 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีและผู้ที่มีอายุสูงกว่า 60 ปีมีเพียงเล็กน้อยคือ ร้อยละ 7.4 และ 7.8 (รายละเอียดปรากฏอยู่ในตาราง 2.2)

014552

2.4.5 รายได้

ในแง่รายได้ของผู้ลงทุน นอกจากจะพิจารณาจากรายได้ของผู้ลงทุนที่เกิดจากรายได้ประจำ รายได้พิเศษอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากรายได้ประจำ ทั้งนี้ได้รวมรายได้ของคู่สมรสของผู้ลงทุนด้วย จากการสำรวจพบว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับค่อนข้างสูงคือ ระดับรายได้ 10,000-15,000 บาทมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 56.0 สำหรับรายได้ในระดับต่ำลงมาระหว่าง 5,000-10,000 บาทมีจำนวนร้อยละ 26.9 ส่วนรายได้ระดับอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวถึงมีจำนวนเล็กน้อย (ตารางที่ 2.4) เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของรายได้จำแนกตามอาชีพ ปรากฏว่า ผู้ลงทุนที่มีรายได้สูงระหว่าง 10,000-15,000 บาท จะกระจายอยู่ในสาขาอาชีพรับราชการทหารและตำรวจ ข้าราชการพลเรือนทั่วไป และรัฐวิสาหกิจ ประมาณร้อยละ 64.9, 62.0 และ 77.6 เทียบกับสาขาอาชีพอื่น อาทิ รับจ้างบริษัทเอกชน ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว และแม่บ้าน มีผู้ลงทุนที่มีรายได้อยู่ในช่วงดังกล่าวเพียงร้อยละ 48.4, 44.7 และ 45.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.4 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามอาชีพและรายได้

ลัดส่วน: ร้อยละ

อาชีพ / รายได้	ข้าราชการทหารและตำรวจ	ข้าราชการพลเรือนทั่วไป	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้างบริษัทเอกชน	ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว	แม่บ้านหรือผู้มิได้ประกอบอาชีพ	อื่น ๆ	รวม
ไม่ตอบ	-	-	-	-	2.1	10.4	45.5	2.8
< 5000	9.1	9.2	2.0	18.9	29.8	18.2	18.2	13.9
5000-10000	24.7	28.2	20.4	32.6	23.4	26.0	27.3	26.9
10000-15000	64.9	62.0	77.6	48.4	44.7	45.5	9.1	56.0
> 15000	1.3	0.7	-	-	-	-	-	0.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

2.4.6 มูลค่าทรัพย์สินทางการเงินของผู้ลงทุน

ทรัพย์สินที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคารพาณิชย์ พันธบัตรรัฐบาล ตั๋วสัญญาใช้เงินบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หุ้นสหกรณ์ ฯลฯ จากการสำรวจพบว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะมีขนาดทรัพย์สินทางการเงินต่ำกว่า 100,000 บาท ประมาณร้อยละ 74.9 รองลงมาได้แก่ ผู้มีขนาดทรัพย์สินอยู่ในช่วง 100,000-200,000 บาท และสูงกว่า 400,000 บาทขึ้นไปร้อยละ 5.3 และ 9.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามมูลค่าทรัพย์สินทางการเงิน

มูลค่าทรัพย์สินทางการเงิน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 100,000 บาท	74.9
2. 100,001-200,000 บาท	10.1
3. 200,001-400,000 บาท	5.3
4. มากกว่า 400,000 บาทขึ้นไป	9.7
รวม	100.0

2.4.7 มูลค่าทรัพย์สินถาวรของผู้ลงทุน

ทรัพย์สินที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินถาวร ดังรายการในแบบสอบถาม ได้แก่ บ้าน ที่ดิน รถยนต์ ฯลฯ สำหรับบ้านและที่ดินใช้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาประเมินของที่ดินและอาคารต่าง ๆ จากกรมที่ดิน ส่วนรถยนต์ใช้ราคาประเมินจากหนังสือนิตยสารแหล่งรถ จากการสำรวจพบว่า ผู้ลงทุนมีขนาดมูลค่าทรัพย์สินถาวรส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 500,001 - 1,000,000 บาทมากที่สุดถึงร้อยละ 28.6 รองลงมาได้แก่ ผู้มีทรัพย์สินอยู่ในช่วง 1,000,000-2,000,000 บาท และตั้งแต่ 2,000,000 บาทขึ้นไปร้อยละ 24.2 และ 22.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 2.6)

ตารางที่ 2.6 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามทรัพย์สินถาวร

มูลค่าทรัพย์สินถาวร	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 100,000 บาท	4.4
2. 100,000-500,000 บาท	20.8
3. 500,001-1,000,000 บาท	28.6
4. 1,000,001-2,000,000 บาท	24.2
5. มากกว่า 2,000,000 บาทขึ้นไป	22.0
รวม	100.0

2.4.8 วิธีการออมทรัพย์

จากตารางที่ 2.7 จะเห็นได้ว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะมีการกระจายการลงทุนในทรัพย์สินทางการเงิน นอกเหนือจากการลงทุนในแชร์ชม้อยถึงร้อยละ 89.0 ในขณะที่มีการลงทุนในแชร์ชม้อยอย่างเดียวเพียงร้อยละ 11.0 เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการออมทรัพย์ของผู้ลงทุนในชม้อยจะพบว่า ทุกสาขาอาชีพจะมีวิธีการออมทรัพย์โดยฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์มากที่สุดถึงร้อยละ 49.4 การฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์เป็นที่นิยมในกลุ่มสาขาอาชีพพ่อค้า และข้าราชการมากที่สุด ถึงร้อยละ 63.6 และ 50.2 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความมั่นคงมากที่สุด และสามารถให้บริการได้ทั่วถึง ดังนั้นหน่วยงานราชการ และเอกชนหลายแห่งจึงนิยมจ่ายเงินเดือนแก่พนักงานโดยผ่านธนาคาร นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ยังได้ปรับปรุงเทคนิคการให้บริการโดยนำ Automatic Teller Machine (ATM) ออกให้บริการในปี 2526 ซึ่งอำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้บริการฝากถอนเงินด้วยตนเองและภายในเวลารวดเร็ว ทำให้ประชาชนหันมานิยมฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์มากขึ้น

สำหรับรูปแบบการออมโดยวิธีการเล่นแชร์ พบว่าเป็นที่นิยมในกลุ่มอาชีพแม่บ้าน พนักงานรัฐวิสาหกิจและข้าราชการ มากที่สุดร้อยละ 22.0, 20.0 และ 16.7 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเล่นแชร์มักจะกำหนดมูลค่าหุ้นไว้ตายตัว เช่น รายเดือน ผู้ออมสามารถกันเงินส่วนหนึ่งของรายได้มาเล่นโดยหวังดอกเบี้ยจากการเล่นแชร์ ซึ่งสูงกว่าเงินฝากธนาคารพาณิชย์ และในกรณีของผู้กู้สามารถจะกู้เงินไปใช้โดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า อาชีพที่มีรายได้ประจำ เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และลูกจ้างบริษัทเอกชน มักจะนิยมซื้อพันธบัตรรัฐบาลและสลากออมสินมากกว่าอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น พ่อค้าและแม่บ้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพ่อค้าไม่ต้องการที่จะเก็บเงินก้อนใหญ่วางอยู่เฉย ๆ ซึ่งระยะเวลาของการได้รับเงินคืนเป็นเวลานาน 3-5 ปี จึงมักจะนิยมออมทรัพย์ในรูปอื่นมากกว่า

การซื้อหุ้นบริษัทไม่เป็นที่นิยมเลยในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ยกเว้นพ่อค้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทบางแห่งจ่ายเงินปันผลน้อย เนื่องจากต้องนำเงินไปลงทุนต่อ หรือบางบริษัทประสบกับการขาดทุน จึงไม่สามารถจ่ายเงินปันผลได้ นอกจากนี้ผู้ลงทุนอาจจะไม่มีความรู้ด้านข่าวสารการขึ้น-ลงของราคาหลักทรัพย์ กลัวถูกโกง จึงทำให้ความนิยมการซื้อหลักทรัพย์มีเพียงเล็กน้อย

ตารางที่ 2.7 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามวิธีการออมทรัพย์และอาชีพ

วิธีการออมทรัพย์	ข้าราชการทหารและตำรวจ	ข้าราชการพลเรือนทั่วไป	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้างบริษัทเอกชน	ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว	แม่บ้านหรือผู้มิได้ประกอบอาชีพ	อื่น ๆ	รวม
1.ฝากธนาคาร	44.8	50.2	46.6	47.7	63.6	33.3	40.0	49.4
2.ฝากบริษัทเงินทุน	-	-	4.4	4.3	-	-	-	1.8
3.พันธบัตรรัฐบาล	10.3	11.9	6.7	13.0	-	11.1	-	9.1
4.สลากออมสิน	6.9	11.9	11.1	13.0	-	-	40.0	10.4
5.เล่นหุ้น	3.4	2.4	-	-	9.1	2.2	-	3.0
6.เล่นแชร์	13.8	16.7	20.0	8.7	9.1	22.2	-	15.2
7.อื่น ๆ	20.8	6.9	11.4	13.3	18.2	31.2	20.0	11.1
ลงทุนในหลักทรัพย์อื่นนอกเหนือจากแชร์ชม้อย	87.5	83.3	100.0	84.6	100.0	80.0	75.0	89.0
ลงทุนในแชร์ชม้อยอย่างเดียว	12.5	16.7	-	15.4	-	20.0	25.0	11.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

2.4.9 วงเงินแชร์

การลงทุนในแชร์ชม้อยมีวงเงินหลายระดับตามแต่ความสามารถในการให้กู้ แต่เดิมมานั้นวงเงินที่นิยมลงทุนคือ 1 คันรถ (มี 4 ล้อ) ประมาณ 160,500 บาท แต่ในช่วงหลัง ๆ ผู้ลงทุนมีหลายอาชีพ และรายได้ของผู้ลงทุนก็มีหลายระดับ ดังนั้น จึงมีการอนุญาตให้ลงทุนในวงเงินที่ต่ำกว่า 1 คันรถได้ เช่น 1 ล้อ (มูลค่า 40,125 บาท) 2 ล้อ (มูลค่า 80,250 บาท) เป็นต้น จากการสำรวจพบว่า ผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยนิยมลงทุนในวงเงินระดับต่ำคือ ต่ำกว่า 160,500 บาทคือ มีสัดส่วนถึงร้อยละ 57.4 ของจำนวนผู้ลงทุนทั้งหมด โดยเฉพาะในสาขาอาชีพข้าราชการพลเรือนทั่วไป พนักงานรัฐวิสาหกิจ และลูกจ้างบริษัทเอกชน มีการลงทุนในวงเงินระดับนี้กันประมาณร้อยละ 65.5, 65.3 และ 62.1 ตามลำดับ แต่สำหรับการลงทุนในระดับสูงขึ้นไปคือ การลงทุนสูงกว่า 4 คัน (481,500 บาท) ขึ้นไปมีอยู่ประมาณร้อยละ 15.3 ของจำนวนผู้ลงทุนทั้งหมด ส่วนใหญ่ของผู้ลงทุนวงเงินระดับสูงนี้เป็นผู้ลงทุนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวถึงร้อยละ 27.7 รองลงมาคือ กลุ่มข้าราชการทหารและตำรวจจะมีการลงทุนในวงเงินระดับนี้ร้อยละ 22.1 (ตาราง 2.8)

เป็นที่น่าสังเกตว่า การที่อาชีพรับราชการทหารและตำรวจมีสัดส่วนผู้เข้าร่วมในวงเงินระดับสูงมากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ประจำอื่น ๆ นั้น ก็อาจจะเนื่องมาจากเคยมีประสบการณ์ในการลงทุนมากกว่าอาชีพอื่น ๆ (ตาราง 2.9) กล่าวคือ อาชีพรับราชการทหารและตำรวจเคยมีประสบการณ์มาก่อนถึงร้อยละ 67.5 จึงสามารถนำรายได้จากผลตอบแทนจากการลงทุนมาลงทุนใหม่ในขณะที่อาชีพอื่น ๆ เคยมีประสบการณ์ในการลงทุนเฉลี่ยร้อยละ 40-50 เท่านั้น

ตารางที่ 2.8 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามระดับการลงทุนและอาชีพ

สัดส่วน: ร้อยละ

อาชีพ / ระดับการลงทุน	ข้าราชการทหารและตำรวจ	ข้าราชการพลเรือนทั่วไป	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้างบริษัทเอกชน	ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว	แม่บ้านหรือผู้มิได้ประกอบอาชีพ	อื่น ๆ	รวม
< 160500	46.8	65.5	65.3	62.1	44.7	50.6	54.5	57.4
160501-321000	20.8	16.9	22.4	12.6	25.5	26.0	36.4	19.9
321001-481500	10.4	6.3	4.1	11.6	2.1	7.8	-	7.4
> 481500	22.1	11.3	8.2	13.7	27.7	15.6	9.1	15.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.9 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามอาชีพและประสบการณ์ในการลงทุน

สัดส่วน: ร้อยละ

อาชีพ / ประสบการณ์ในการลงทุน	ข้าราชการทหารและตำรวจ	ข้าราชการพลเรือนทั่วไป	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้างบริษัทเอกชน	ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว	แม่บ้านหรือผู้มิได้ประกอบอาชีพ	อื่น ๆ	รวม
1 ครั้ง	32.5	52.1	55.1	52.6	55.3	51.9	63.6	50.0
2 ครั้ง	32.5	23.2	24.5	23.2	25.5	16.9	27.3	24.1
3 ครั้ง	15.6	10.6	10.2	12.6	6.4	18.2	9.1	12.4
4 ครั้ง	10.4	4.2	4.1	5.3	6.4	7.8	-	6.0
5 ครั้งขึ้นไป	9.1	9.9	6.1	6.3	6.4	5.2	-	7.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

2.4.10 การจัดสรรทรัพย์สินทางการเงินเพื่อลงทุนในแชร์ชม้อย

จากผลการสำรวจถึงวงแชร์ ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อย (ตารางที่ 2.8) ปรากฏว่าผู้ลงทุนส่วนใหญ่ให้ความนิยมกับการลงทุนขนาดต่ำกว่า 1 คันหรือมูลค่าต่ำกว่า 160,500 บาท นอกจากนั้น ผู้ลงทุนส่วนใหญ่มักจะมีการกระจายการออมทรัพย์ไปในรูปแบบต่าง ๆ กัน (ดังตารางที่ 2.7) แต่เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการลงทุนในแชร์ชม้อยต่อทรัพย์สินทางการเงินของผู้ลงทุนจะพบว่าผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะมีการลงทุนในแชร์ชม้อยต่อทรัพย์สินทางการเงินค่อนข้างสูง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ลงทุนที่มีฐานะการเงินต่ำ จะมีสัดส่วนของเงินลงทุนในแชร์ชม้อยต่อทรัพย์สินทางการเงินเกินกว่าร้อยละ 50 มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 98.7 ในขณะที่ผู้ลงทุนที่มีฐานะสูงขึ้นไป (คือมูลค่า 100,000 บาท) จะมีการลงทุนในแชร์ชม้อยเกินกว่าร้อยละ 50 ของทรัพย์สินทางการเงินอยู่ร้อยละ 77.5, 76.2 และ 39.5 ตามลำดับ จึงอาจสะท้อนให้เห็นว่าผู้ลงทุนที่มีฐานะทางการเงินต่างกันจะมีพฤติกรรมในการลงทุนที่แตกต่างกัน กล่าวคือผู้ลงทุนที่มีฐานะทางการเงินต่ำส่วนใหญ่จะไม่มีการกระจายการลงทุนไปยังหลักทรัพย์อื่น เนื่องจากขีดความสามารถและโอกาสในการลงทุนมีค่อนข้างจำกัด ส่วนผู้ที่มีฐานะทางการเงินสูงจะมีโอกาสในการลงทุนได้มากกว่าจึงสามารถกระจายการลงทุนไปยังหลักทรัพย์อื่น ๆ ด้วย (ตารางที่ 2.10)

ตารางที่ 2.10 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามการจัดสรรทรัพย์สินทางการเงินเพื่อลงทุนในแชร์ชม้อย

ทรัพย์สินทางการเงิน	การจัดสรรทรัพย์สินเพื่อลงทุนในแชร์ชม้อย				รวม
	0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	
ต่ำกว่า 100,000 บาท	-	1.4	1.4	97.3	74.9
100,000-200,000 บาท	7.5	15.0	10.0	67.5	10.1
200,000-400,000 บาท	4.8	19.0	28.6	47.6	5.3
มากกว่า 400,000 บาท	21.1	39.5	13.2	26.3	9.6
	3.0	7.3	4.8	84.8	100.0

2.4.11 แหล่งที่มาของเงินลงทุน

การลงทุนในแชร์ชม้อยมีหน่วยการลงทุนค่อนข้างสูง ดังนั้นผู้ลงทุนมักจะพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ หลายแหล่ง จากการสำรวจพบว่าแหล่งเงินทุนที่ผู้ลงทุนพึ่งพามากที่สุดคือ เงินออมเป็นจำนวนสูงถึงร้อยละ 49.6 รองลงมาได้แก่ การกู้เงินจากสถาบันการเงินในระบบร้อยละ 5.6 กู้จากญาติและเพื่อนร้อยละ 3.8 และขายทรัพย์สินอีกร้อยละ 3.6 เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ลงทุนที่ลงทุนต่ำกว่า 1 คันรถ (มูลค่า 160,500 บาท) จะมีการพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากแหล่งเดียวมากกว่าหลายแหล่ง กล่าวคือ ผู้ลงทุนที่มีการพึ่งพาการลงทุนจากแหล่งเดียวมีประมาณร้อยละ 73.8 ในขณะที่ผู้ลงทุนที่มีการลงทุนระดับสูงตั้งแต่ 4 คันรถขึ้นไป (มูลค่า 481,500 บาท) ส่วนใหญ่จะพึ่งพาการลงทุนจากหลายแหล่งเป็นจำนวนถึงร้อยละ 55.3 (ตารางที่ 2.11)

ตารางที่ 2.11 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามระดับการลงทุนและแหล่งที่มาของเงินลงทุน

สัดส่วน: ร้อยละ

การพึ่งพาแหล่งเงินลงทุน	ระดับการลงทุน				รวม
	< 160500	160501-321000	321001-481500	> 481500	
เงินออม	56.1	47.0	46.0	30.3	49.6
รายได้ของบุคคลอื่น	2.8	3.0	2.7	5.3	3.2
กู้จากเพื่อนและญาติ	5.6	2.0	2.7	-	3.8
เล่นแชร์	0.6	1.0	-	-	0.6
ขายทรัพย์สิน	1.7	7.0	5.4	5.3	3.6
กู้เงินจากสถาบันการเงินในระบบ	7.0	4.0	2.7	3.8	5.6
การพึ่งพาแหล่งลงทุนเพียง 1 แหล่ง	73.8	64.0	59.5	44.7	66.7
การพึ่งพาแหล่งลงทุนจากหลายแหล่ง	25.8	36.0	40.5	55.3	33.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

2.4.12 เหตุผลในการลงทุนกับแชร์ชม้อย

จากแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมลงทุนในแชร์ชม้อย ซึ่งมีอาชีพแตกต่างกัน สามารถจำแนกกลุ่มของเหตุผลในการเข้าร่วมลงทุนออกเป็น 4 ประการคือ

1. อัตราผลตอบแทนสูงกว่าสถาบันการเงิน นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้เข้าร่วมลงทุนในแชร์ชม้อยสูงถึงร้อยละ 67.4 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ลงทุนต่างตระหนักว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนในแชร์ชม้อยมากกว่าดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งการออมทรัพย์ในรูปอื่น ๆ

2. ผลตอบแทนที่ได้รับมีระยะเวลาที่แน่นอน และรวดเร็ว เป็นความจริงที่ว่า ดอกเบี้ยที่ได้รับจากการลงทุนในแชร์ชม้อยตั้งแต่เริ่มต้นไม่เคยมีการบิดพริ้ว และมักจะได้รับดอกเบี้ยตามวัน เวลาที่แน่นอน ดังนั้นจึงทำให้สมาชิกผู้ลงทุนเกิดความมั่นใจในความมั่งคงของกิจการนี้ และถือว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญเป็นอันดับที่สองของการตัดสินใจเข้าร่วมลงทุน

3. ความมั่นใจว่าจะได้รับเงินคืน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง สำหรับแชร์ชม้อยนี้ มีผู้ให้เหตุผลในการเข้าร่วมลงทุนเพราะมีความมั่นใจที่จะได้รับเงินคืนมีความสำคัญค่อนข้างน้อย ทั้งนี้น่าจะเป็นผลมาจากผู้ที่ลงทุนเหล่านี้ร้อยละ 66.9 มีระยะเวลาในการเข้าร่วมลงทุนน้อยกว่า 1 ปี ผลตอบแทนที่ได้รับยังไม่คุ้มกับเงินต้นที่ลงทุน

4. เล่นตามเขาไป เป็นปัจจัยที่สำคัญน้อยที่สุดสำหรับผู้ลงทุน

อย่างไรก็ตาม พอสรุปได้ว่า อัตราดอกเบี้ยมีอิทธิพลต่อการลงทุนมากกว่าความเสี่ยง (รายละเอียดโปรดดูตารางที่ 2.12) ซึ่งตามทฤษฎีนั้นถ้าหลักทรัพย์ใดให้ผลตอบแทนสูง ความเสี่ยงย่อมจะสูงตามไปด้วย แต่เนื่องจากการให้อัตราดอกเบี้ยสูงเป็นสิ่งเย้ายวนใจมาก จนทำให้ประชาชนมองข้ามความเสี่ยงไปได้

ตารางที่ 2.12 เหตุผลในการเข้าร่วมลงทุนในแชร์ชม้อย

เหตุผลในการลงทุนในแชร์ชม้อย	ลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเข้าร่วมลงทุน			
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4
1. ได้รับผลตอบแทนสูงกว่าสถาบันการเงิน	67.4	21.7	5.3	-
2. มั่นใจว่าจะได้รับเงินคืน	11.9	29.0	45.6	19.0
3. ผลตอบแทนที่ได้รับมีระยะเวลาที่แน่นอนและรวดเร็ว	9.8	37.7	33.3	19.0
4. เล่นตามเขาไป	10.9	11.6	15.8	62.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0

2.4.13 ความมั่นใจในการเข้าร่วมลงทุนในแชร์ชม้อย

ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของตลาดเงินนอกระบบคือ ความสมัครใจของผู้ร่วมลงทุนผนวกกับความเชื่อถือ หรือความสนิทสนมกันระหว่างผู้ร่วมเล่นแชร์ ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานของกิจการเงินนอกระบบโดยทั่วไปที่มักจะอาศัยหลักประกันด้านตัวบุคคลในการดำเนินธุรกิจ แต่สำหรับแชร์ชม้อยแล้ว ความเชื่อถือในกิจการนี้ดูเหมือนจะแตกต่างจากลักษระของตลาดเงินนอกระบบอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะผู้เล่นส่วนใหญ่ไม่รู้จัก "ชม้อย" และไม่รู้ว่า "ชม้อย" นำเงินไปทำอะไร ดังนั้น การที่ผู้ลงทุนจำนวนมากยอมนำเงินออมที่มีอยู่เพื่อมาลงทุนกับคนที่เขาเองก็ไม่รู้จักและไม่สนใจว่าเขาผู้นั้นจะนำเงินไปทำอะไร จึงเป็นเรื่องที่นับว่าเสี่ยง ที่ถูกแล้วการรู้ว่าแม่ชม้อยนำเงินไปลงทุนกิจการใดจะทำให้สามารถประเมินได้ว่าโอกาสที่จะได้รับเงินคืนมีมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจกลุ่มนักลงทุนผู้มีความมั่นใจในธุรกิจแชร์ชม้อยถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความมั่นใจ พบว่ามีปัจจัยที่สำคัญอยู่ 5 ประการด้วยกัน (ดูรายละเอียดจากตาราง 2.13) คือ

1. การได้เห็นญาติหรือเพื่อนสนิทเล่นมานาน และได้รับผลตอบแทนอย่างสม่ำเสมอ นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้เข้าร่วมลงทุนในแชร์ชม้อยถึงร้อยละ 63.7 ซึ่งจากการสอบถามถึงการชักชวนให้เข้าร่วมลงทุนก็พบว่าผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมลงทุนโดยการชักชวนจากเพื่อนฝูง และญาติสนิทถึงร้อยละ 62.6 และ 24.2 ตามลำดับ ในขณะที่มีการเข้าร่วมลงทุนโดยมีสายเป็นผู้ชักชวนเพียงร้อยละ 6.6 เท่านั้น (ตารางที่ 2.14)

2. ปัจจัยเกี่ยวกับการถอนเงินมาใช้เมื่อใดก็ได้ นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญรองลงมาเป็นอันดับสองร้อยละ 20.9 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากแชร์ชม้อยไม่มีข้อจำกัดของการเข้าร่วมลงทุนหรือการคืนเงินทุน ดังนั้นในช่วงใดที่รัฐบาลเข้ามาจัดการกับแชร์ชม้อย ผู้ลงทุนที่ไม่มั่นใจว่าจะได้รับเงินคืนก็จะพากันถอนเงินออกไป และจะมีการเข้ามาร่วมลงทุนใหม่หลังจากที่เห็นว่ารัฐบาลไม่สามารถจัดการกับแชร์นี้ได้ดังจะพิจารณาได้จากผู้เข้าร่วมลงทุนส่วนใหญ่จะเข้ามาลงทุนในช่วงปี 2527 มากที่สุด

3. มีสัญญาเงินกู้ที่สามารถฟ้องร้องได้ มีส่วนบ้างต่อการตัดสินใจเข้าร่วมลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนให้ความสำคัญเป็นอันดับที่สามร้อยละ 18.7

4. ปัจจัยที่เชื่อว่ามีผู้ใหญ่ในวงการเมืองและทางทหารให้การสนับสนุน ปัจจัยนี้มีส่วนสำคัญเป็นอันดับสี่ร้อยละ 13.2 ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงที่กิจการดังกล่าวกำลังได้รับความนิยมจากประชาชนบางส่วนอยู่นั้น มีผู้ใหญ่บางท่านได้แสดงท่าทีในที่สาธารณะในทางที่ให้การสนับสนุนกิจการดังกล่าว ทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่าท่าที่ดังกล่าว เกิดจากการขาดความระมัดระวังหรือมีเจตนาที่ให้การสนับสนุนจริง

ตารางที่ 2.13 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามเหตุผลของความมั่นใจว่าจะได้รับเงินคืน และอันดับความสำคัญ

เหตุผลของความเชื่อมั่นว่าจะได้รับเงินคืน	อันดับสำคัญของความมั่นใจ				
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
1. เห็นญาติหรือเพื่อนสนิทเล่นมานานและได้รับผลตอบแทนสม่ำเสมอ	63.7*	14.3	8.8	2.2	1.1
2. ถอนเงินมาใช้เมื่อไรก็ได้	13.2	20.9*	14.3	15.4	2.2
3. มีสัญญาเงินกู้ที่สามารถฟ้องร้องได้	13.2	14.3	18.7*	12.1	6.6
4. เชื่อว่ามีผู้ใหญ่ในวงการเมืองและทางทหารให้การสนับสนุน	7.7	19.8	14.3	13.2*	6.6
5. เชื่อถือในตัวนางชม้อย	2.2	5.5	7.7	8.8	31.9*

ตารางที่ 2.14 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามอาชีพและแหล่งที่มาการชักชวนให้เข้าร่วมลงทุน

อาชีพ / ผู้ชักชวน	ข้าราชการทหารและตำรวจ	ข้าราชการพลเรือนทั่วไป	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ลูกจ้างบริษัทเอกชน	พ่อค้า	แม่บ้าน	อื่น ๆ	รวม
1. เพื่อน	62.5	87.5	52.4	69.2	25.0	40.0	50.0	62.6
2. ญาติ	6.3	4.2	42.9	15.4	75.0	40.0	25.0	24.2
3. สาย	12.5	4.2	4.8	15.4	-	20.0	25.0	6.6
4. อื่น ๆ	18.8	4.2	-	-	-	-	-	6.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

5. เชื่อถือในตัวนางชม้อย ผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ลงทุนน้อยรายที่มีโอกาสได้พูดคุยกับคุณชม้อยโดยตรง แต่จากท่าทีและลักษณะการแต่งตัวที่มีเครื่องประดับครบครัน พร้อมด้วยการปรากฏตัวในที่สาธารณชนเป็นทำนองรู้จักและสนิทสนมกับผู้ใหญ่บางท่าน จึงทำให้เกิดความเชื่อถือได้ไม่มากก็น้อย

2.4.14 ระยะเวลาในการเข้าร่วมลงทุน

แชร์ชม้อยเริ่มก่อตั้งเป็นครั้งแรกในแวดวงของข้าราชการทหาร ดังนั้น ผู้เข้าร่วมลงทุนส่วนใหญ่จึงอยู่ในสาขาอาชีพข้าราชการ ซึ่งในเวลาต่อมาได้ขยายไปสู่สาขาอาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะในช่วงปี 2527 สื่อมวลชนต่าง ๆ เสนอเรื่องราวแชร์พันล้าน รวมทั้งผู้ลงทุนที่อาศัย "รวยแล้วบอกต่อ" จึงทำให้กิจการดังกล่าวขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านของเงินลงทุนและจำนวนผู้ลงทุนซึ่งจากการสำรวจพบว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะลงทุนในปี 2527 มากที่สุดถึงร้อยละ 83.6

เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อพิจารณาถึงอาชีพของผู้ลงทุน ปรากฏว่าอาชีพรับราชการทหารและตำรวจมีการลงทุนก่อนหน้าปี 2527 ถึงร้อยละ 30 ในขณะที่อาชีพอื่น ๆ จะมีการลงทุนในปี 2527 ซึ่งพอจะชี้ให้เห็นว่าขนาดของวงเงินแชร์ชม้อยในช่วงปี 2527 มีจำนวนมากมายเพียงใด และแชร์วงนี้มีการแพร่กระจายไปสู่อาชีพต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด (ตารางที่ 2.15)

ตารางที่ 2.15 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามอาชีพ และระยะเวลาในการเข้าร่วมลงทุน

อาชีพ / ระยะเวลาในการเข้าร่วมลงทุน	ข้าราชการทหารและตำรวจ	ข้าราชการพลเรือนทั่วไป	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ลูกจ้างบริษัทเอกชน	พ่อค้า	แม่บ้าน	อื่น ๆ	รวม
ก่อนปี 2526	6.5	2.8	4.1	1.1	-	1.3	-	2.6
ปี 2526	23.4	9.9	10.2	4.4	10.6	6.5	36.5	11.0
ปี 2527	70.1	83.8	81.6	92.6	85.1	88.3	63.6	83.6
หลังปี 2527	-	3.5	4.1	1.1	4.3	3.9	-	2.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

2.4.15 ทางใช้ไปของเงินค่าตอบแทนจากการเล่นแชร์ชม้อย

การใช้จ่ายเงินของผู้ลงทุนเป็นสิ่งที่ได้รับการถกเถียงกันมากว่า จะมีผลต่อแบบแผนการบริโภคของบุคคล ถ้าหากมีการนำเงินไปใช้จ่ายในลักษณะที่ฟุ่มเฟือยและไม่ส่งเสริมให้เกิดการออม ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ลงทุนมีรายได้เพิ่มขึ้นย่อมจะมีการใช้จ่ายสูงกว่าปกติ เช่น การใช้จ่ายในสิ่งอุปโภคบริโภค การซื้อทรัพย์สินถาวรหรือทรัพย์สินมีค่าต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลต่อการระดมเงินฝากของสถบันการเงินด้วย

ผลจากการสำรวจชี้ให้เห็นค่อนข้างจะชัดเจนว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่นำเงินไปใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคมากเป็นอันดับหนึ่งถึงร้อยละ 68.1 ที่สำคัญรองลงมาได้แก่ การใช้หนี้จากการกู้ยืมสถาบันการเงินมาลงทุน การซื้อทรัพย์สินถาวรและเครื่องประดับต่าง ๆ ส่วนการนำเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการมีเพียงเล็กน้อย (ตารางที่ 2.16)

การที่ลักษณะของการใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากค่าตอบแทน ส่วนใหญ่นำไปสู่การใช้จ่ายภายในครอบครัว ซึ่งไม่ส่งเสริมการออมเงิน หรือการดำเนินธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ อาจกล่าวได้ว่าธุรกิจแชร์ชม้อย มีลักษณะของการแข่งขันกับสถาบันการเงินในระบบในการระดมเงินออมของประเทศ

ตารางที่ 2.16 โครงสร้างของผู้ลงทุนในแชร์ชม้อยจำแนกตามการใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากแชร์ชม้อยไปตามแหล่งต่าง ๆ

แหล่งใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากแชร์ชม้อย	อันดับสำคัญของการใช้จ่ายเงิน		
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3
1. ใช้จ่ายภายในครอบครัว	68.1*	7.7	3.3
2. ซื้อทรัพย์สินถาวรและเครื่องประดับมีค่า เช่น ที่ดิน บ้าน รถยนต์ อัญมณี ฯลฯ	8.8	14.3*	6.6
3. ใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบธุรกิจ	4.4	8.8	4.4*
4. ใช้หนี้จากการกู้ยืมเงินมาลงทุน	16.5	12.1	1.1